

SWEDSECS DISCIPLINNÄMND

BESLUT 2024-06-04
2024:25Swedsec Licensiering AB
Licenshavaren**BESLUT**

Disciplinnämnden meddelar licenshavaren en varning.

SKÄL**Bakgrund**

Licenshavaren är anställd som privatrådgivare hos ett anslutet företag och innehavare av aktiv licens hos Swedsec Licensiering AB (Swedsec).

Företaget har anmält att licenshavaren i strid med företagets regelverk har lagt upp konton åt kollegor och justerat deras ränta mot att kollegorna i gengäld har justerat inlåningsräntan på licenshavarens konto. Enligt anmälan har licenshavaren vidare i två fall berett och tillstyrkt låneärenden som konstaterats eller misstänks utgöra kreditbedrägerier samt i flera fall tagit över kunder som inte haft anknytning till kontoret. I två av fallen hade kunderna varit involverade i brottslig verksamhet och i ett fall har licenshavaren både skickat och tagit emot Swish-betalningar från kunden. Regelöverträdelserna har varit av den arten att licenshavaren har tilldelats en s.k. LAS-varning.

Med hänvisning till företagets anmälan har Swedsecs disciplinutskott överlämnat ärendet till disciplinnämnden och föreslagit att licenshavaren meddelas en varning.

Företagets anmälan

Företaget har i anmälan anført i huvudsak följande.

Räntesättning avseende anställdas konton och lån

Licenshavaren har lagt upp fyra nya konton åt anställda och har i tre av fallen åsatt en inlåningsränta som varit högre än vad företagets personalkontor skulle ha tillämpat. I samtliga fyra fall har de anställda i gengäld justerat inlåningsräntan på licenshavarens konto och i tre av dessa fall till en högre nivå än vad personalkontoret hade gjort. I de tre sistnämnda fallen har medarbetarna varit provanställda och licenshavaren har i viss mån

fungerat som handledare för dem. I ett fall har licenshavaren även justerat utlåningsräntan för en kollega på kontoret och sänkt räntan genom att öka ränterabatten med 0,12 procent.

Licenshavaren har inte följt de regler som gäller för en anställd i företaget vid kreditgivning och räntesättning för anställda. Licenshavaren har utnyttjat sin tjänsteställning för att uppnå egen fördel samt inte iakttagit företagets policy för etik och policy för hantering av intressekonflikter, till skada för företaget.

Bristfällig kreditgivning

I två fall har licenshavaren berett och tillstyrkt låneärenden som konstaterats eller misstänks utgöra kreditbedrägerier.

Det ena fallet rörde en person född 1990 som inte sedan tidigare var kund i företaget. Denne ansökte om ett bolån. Enligt ansökan var kunden sedan ett år tillbaka anställd som personalchef på ett assistansbolag med tolv anställda och en årsomsättning om ca sex miljoner kronor. I ansökan uppgavs en inkomst om 78 000 kronor per månad. Den angivna inkomsten var mer än fyra gånger högre än taxerad inkomst och för att styrka inkomsten hade anställningsavtal och tre lönespecifikationer bifogats. Vid kontroll med Skatteverket har konstaterats att de tre lönespecifikationer som bifogats ansökan inte motsvarade taxerad inkomst.

Företagets instruktion ”Åtgärder vid misstänkt kreditbedrägeri” anger tre varningssignaler som kräver att särskild uppmärksamhet ska vidtas:

1. Kreditsökaren är inte tidigare kund i företaget, eller har inte använt sitt konto för sina inkomster.
2. Angiven inkomst är ovanligt hög för angiven bransch eller yrke.
3. Kunden tjänar ovanligt mycket eller har en hög position för sin ålder.

Förekommer ovanstående bör enligt instruktionen fler intyg inhämtas från kunden som sökt krediten. Utöver tre månaders lönespecifikationer bör även kontoutdrag dit inkomsten betalats begäras.

Det andra fallet rörde en person som var kund på ett kontor i en annan kommun där denne bodde och arbetade. Kunden flyttades över av licenshavaren i samband med kreditansökan. Företagets kreditinstruktion och kreditpolicy anger att kredit endast får beviljas kunder inom det egna verksamhetsområdet om inte kredittagaren tidigare normalt haft kreditförbindelse inom verksamhetsområdet. Enligt ansökan var kunden anställd av sitt eget aktiebolag. Den uppgivna inkomsten om 54 000 kronor per månad var mer än fyra gånger högre än taxerad inkomst. Ett inte underskrivet anställningsavtal med ett felaktigt angivet datum för anställningen samt två lönespecifikationer hade bifogats. Lönen kom inte in på konto i företaget och kontoutdrag dit inkomsten betalats hade inte bifogats kreditärendet.

Enligt företagets bedömning borde krediterna inte ha tillstyrkts och beviljats mot bakgrund av underlagen i ärendena.

Övertagande av kunder utanför verksamhetsområdet

Licenshavaren har lagt upp två privatkunder som nya kunder trots att de saknade anknytning till kontorets verksamhetsområde. Kunderna kontaktade licenshavaren och ville starta bolagsengagemang i företaget. Båda kunderna lades upp och avtal ingicks utan att genomgång av kundkännedom skedde. Senare lade licenshavaren även upp ett aktiebolag som ägdes av de två kunderna. Företagets utredning visar att den ena av privatkunderna i en tingsrättsdom om penningtvätt pekats ut av de åtalade som den drivande vid penningtvätt.

I ett annat fall flyttades kundansvaret för en privatkund över från ett annat av företagets kontor. Kunden bodde i en annan kommun och hade tidigare varit involverad i en omfattande internbedrägerihärva. Som ett resultat av det har företaget gjort reservering för en konstaterad kreditförlust för kunden, som även var riskrapporterad med befintligt engagemang och hade en återbetalningsförmåga som bedöms som mycket svag. Efter att ha flyttat över kunden sänkte licenshavaren utlåningsräntan för kundens blankolån och höjde inlåningsräntan vilket innebar att den redan negativa intjäningen blev större.

Licenshavaren har lagt upp och ingått avtal med fyra andra kunder som inte bor eller har anknytning till kontorets verksamhetsområde. Gemensamt för dessa kunder är att de enligt licenshavaren har rekommenderats av en annan kund till licenshavaren, en kund som licenshavaren även flyttat med till sitt nya kontor. En av dessa kunder saknar folkbokföringsadress och lades upp med c/o-adress till kontoret. För en av kunderna har det förekommit Swish-transaktioner till och från licenshavaren. Kunden har skickat fyra betalningar om sammanlagt 4 060 kronor till licenshavaren och omvänt har licenshavaren skickat en betalning om 2 000 kronor till kunden. Licenshavaren uppger själv att kunden är licenshavarens frisör som hen klipper sig hos varje vecka och att Swish-transaktionerna utgör lån eller återbetalning av lån som licenshavaren gett till kunden.

Licenshavaren har uppgett att hen inte är utsatt för påtryckningar eller hot i någon form.

Licenshavarens inställning

Licenshavaren har medgett att hen ändrat räntor för sina kollegors konton men anför att hen trott att det var i sin ordning. Licenshavaren hade frågat en äldre kollega om råd och denne bekräftade att det var i sin ordning att justera räntorna till de nivåer som diskuterades. Licenshavaren har vidare medgett att hen har hanterat de två aktuella kreditärendena men invänt att hen inte hade anledning att misstänka att det rörde sig om bedrägerier. Licenshavaren hade inte heller någon egen beviljningsrätt och ärendena har passerat och godkänts av tre ytterligare personer. Licenshavaren har avslutningsvis medgett att hen tagit över kunder från andra kontor. Licenshavaren hade dock ingen vetskap om att det fanns några tveksamheter avseende de två kunder som företaget särskilt tagit upp. Licenshavaren hade också fått uppfattningen att om kunden har önskemål om att tillhöra ett visst kontor så har det varit i sin ordning att tillgodose det. Beträffande Swish-transaktionerna var de hänförliga till några mindre lån till licenshavarens frisör.

Licenshavaren har utvecklat sin inställning i huvudsak enligt följande.

Räntesättning avseende anställdas konton och lån

Licenshavaren och licenshavarens kollega på kontoret tyckte att räntorna var dåliga på deras konton i företaget och jämförde med liknande aktörer som gav bättre räntor. Licenshavarens kollega, som har jobbat i företaget i ca åtta år, tyckte inte att det var något problem med att höja räntorna på deras konton. Licenshavaren var alltså i god tro om att det var tillåtet. Den ränta som sattes låg inte över respektive under företagets internränta. Licenshavaren har i efterhand förstått att företaget har en helt annan syn på detta och numera är hen fullständigt klar över att det inte är tillåtet. Licenshavaren kommer inte att göra om det nu när hen vet vad som gäller. Räntenivåerna är nu justerade till den som företaget uppfattar vara den korrekta räntenivån. Licenshavaren vill också poängtera att hen endast hade blivit utsedd till handledare för en av kollegorna och inte samtliga tre som varit provanställda.

Bristfällig kreditgivning

I företaget finns olika nivåer av beslutanderätt. Licenshavaren har t.ex. inte rätt att bevilja lån utan kan endast utreda om lån kan tillstyrkas för att senare beviljas av en kollega med beviljningsrätt.

Kunden i det första ärendet var inte kund i företaget och saknade alltså engagemang i företaget. Licenshavaren hade därför att utgå från kundens UC. Licenshavaren konstaterade att det inte fanns några anmärkningar i UC. Lönen i UC avvek dock från den uppgivna inkomsten. Kunden kunde genom bl.a. anställningsavtal och lönespecifikationer visa upp att denne var anställd och vilken lön denne hade. Licenshavaren uppfattade lönen som rimlig i förhållande till anställningsavtalet. Licenshavaren gick igenom ärendet med en företagsrådgivare som inte heller fann några skäl att inte tillstyrka kreditärendet. Därefter överlämnades ärendet till den person som hade att bevilja lånet varpå det beviljades.

I det andra fallet blev lånelöftet maskinellt beviljat. I samband med det kontaktade licenshavaren kunden och berättade vilka underlag företaget behövde få in i samband med infriande av lånelöftet. I och med att licenshavaren hade ansökan så flyttade licenshavaren över kunden så att kunden inte behövde hoppa runt mellan kontoren. Licenshavaren fick därefter in anställningsavtalet och två lönespecifikationer. Det fanns inga anmärkningar i UC men även här avvek lönen i UC från den uppgivna. Det visade sig att kunden var delägare i det bolag där licenshavaren var anställd och hade tagit ut utdelning från bolaget i stället för lön. Tillsammans med en företagsrådgivare gick licenshavaren igenom balans- och resultaträkningen, konstaterade att inkomsten var rimlig och att lånekalkylen gick ihop. Lånet beviljades sedan av en kollega med beviljningsrätt.

Licenshavaren har i efterhand insett att hen borde ha tagit in mer dokumentation som underlag för utredningen av om lånen skulle beviljas eller inte. Licenshavaren är numera mer vaksam på kreditgivning där inkomsten skiljer mellan UC och den uppgivna och licenshavaren tar in mer underlag för att kreditgivningen inte ska kunna ifrågasättas från något håll.

Övertagande av kunder utanför verksamhetsområdet

Licenshavaren kände till regeln som innebär att det normala är att man arbetar med kunder som har anknytning till kontorets geografiska upptagningsområde. Licenshavaren hade dock fått uppfattningen att om kunden har önskemål om att tillhöra ett visst kontor så är det i sin ordning att tillgodose det. Det har visat sig att det funnits olika uppfattningar om detta och licenshavaren har nu klart uppfattat företagets uppfattning i frågan. Licenshavaren lägger numera inte upp ärenden från något annat än företagets upptagningsområde.

När det gäller företagets påstående om brister när det gäller kundkännedomen så kan licenshavaren ha missat att klicka i en knapp/ikon ”kundkännedom genomgången”, men hen har inte hoppat över kundkännedomen på någon front varken för kunderna som privatpersoner eller för deras bolag. Att en kund hade omtalats i en tingsrättsdom var inget som licenshavaren kände till. Licenshavaren vet inte heller hur hen hade kunnat få kunskap om det. När det gäller kunden som flyttades från det andra kontoret pratade licenshavaren såväl med sin kontorschef som privatmarknadschefen på det andra kontoret och båda var med på att kunden flyttades. Det stod ingenstans synligt att kunden var riskrapporterad, därav licenshavarens miss på den fronten. Företaget har inget system för att se om kunder är dömda för brott eller liknande. Det är omöjligt för licenshavaren att bedöma om en kund har blivit dömd tidigare.

Avseende de ytterligare fyra nya kunder som företaget nämner i anmälan så stämmer det att licenshavaren har fått rekommendationer från olika kunder. Licenshavaren vet att hen är duktig på sitt jobb och att hen tillför kunskap och lösningar för kunder. Licenshavarens nuvarande och gamla chefer kan intyga detta. Licenshavarens avsikt har aldrig varit att bryta mot regler eller gå emot företagets policy. Licenshavarens avsikt har heller aldrig varit att utnyttja sin position på något sätt.

Licenshavarens Swish-transaktioner är lån till personen. Licenshavaren har inte registrerat några villkor för personen eller hanterat kreditärenden för personen. Det är möjligen ett gränsfall om de kan ske eller inte. För att vara på den säkra sidan kommer det inte ske igen.

Avslutningsvis

Det finns förklaringar och förmildrande omständigheter till de överträdelser som hen har medgett. Licenshavaren är 23 år gammal och har få anställningsår. Licenshavaren har inte arbetat upp den erfarenhet som de flesta anställda erhåller efter några år i branschen. Licenshavaren har ofta ställts inför nya situationer och då frågat äldre kollegor om råd och har agerat utifrån de råd som hen då fått. Licenshavaren vill inte skylla ifrån sig men en del av bristerna kan tillskrivas de kollegor som hen frågat om hur man ska förfara i vissa avseenden och de kollegor som beviljade de aktuella lånen utifrån hens underlag.

Licenshavaren har inte medvetet brutit mot företagets eller Swedsecs regelverk. Det handlar inte om att hen har brustit i respekt mot företaget. Licenshavaren har vidare tagit intryck av den kritik som hen fått och är fullständigt medveten om allvaret i situationen. Licenshavaren har sedan det ovanstående inträffat ett helt annat arbetssätt och anstränger sig till det yttersta för att det inte ska uppstå några brister i arbetet.

Licenshavaren arbetar kvar i företaget på samma position som tidigare.

Överväganden

Av företagets anmälan och licenshavarens medgivande står det klart att licenshavaren har ändrat inlånings- och utlåningsränta för sina kollegor i flera fall och att de i sin tur ändrat inlåningsräntan för hans konto. För i vart fall en av kollegorna var licenshavaren handledare. Licenshavaren har utnyttjat sin ställning i företaget för att uppnå en otillbörlig fördel för såväl sin egen som annans vinning vilket strider mot företagets regler. Licenshavaren har dock invänt att hen frågat en äldre kollega om råd och att kollegan bekräftat att det var i sin ordning att justera räntorna till de nivåer som diskuterades. Det har företaget inte invänt mot. Även om det inte fritar licenshavaren från ansvar bör det beaktas vid bedömningen av överträdelsens allvar.

Det står vidare klart att licenshavaren har hanterat två kreditärenden som konstaterats eller misstänkts utgöra kreditbedrägerier. I bägge fallen var den inkomst som kunden hade uppgett fyra gånger högre än den taxerade inkomsten. Den ena kunden var inte kund i företaget sedan tidigare och den andra var kund hos ett annat kontor. Enligt företagets instruktioner skulle omständigheterna i ärendena ha föranlett särskild vaksamhet och inhämtande av fler underlag från kunderna, bl.a. tre månaders lönespecifikationer och kontoutdrag dit inkomsten betalats. Licenshavaren har enligt egen uppgift inhämtat visst underlag och bedömt de uppgivna inkomsterna som rimliga, vilket måste anses vara anmärkningsvärt. Licenshavaren har vidare invänt att hen inte haft någon egen beviljningsrätt och att ytterligare personer har granskat och beviljat krediterna. Det är dock licenshavaren som har handlagt och tillstyrkt ärendena och det är hans underlag och bedömning som legat till grund för beviljandet av krediterna. Att det inte varit hen som slutligen beviljade krediterna fråntar licenshavaren inte ansvaret för bristerna i handläggningen. Oavsett om licenshavaren vid handläggningen av de båda krediterna förstått att det rört sig om bedrägerier eller inte så har handläggningen inte skett i enlighet med företagets regelverk.

Licenshavaren har vidare medgett att hen i flera fall har tagit över kunder som inte haft anknytning till kontorets verksamhetsområde. Företaget har angett att två av de nya kunderna har konstaterats eller misstänkts vara involverade i kriminell verksamhet och att licenshavaren har skickat och tagit emot pengar via Swish med en annan kund. Licenshavaren har bestritt att hen har haft eller borde ha haft kännedom om någon kriminell verksamhet, samt har angett att hen avseende samtliga kunder har gjort erforderliga kontroller och inte hittat något avvikande. När det gäller de anmälda Swish-transaktionerna handlar det enligt licenshavaren om mindre privata lån till hans frisör som hen vare sig registrerat villkor eller hanterat kreditärenden för.

Av företagets interna regler framgår att företaget lägger stor vikt vid att kundansvaret alltid ska ligga på det kontor inom vars verksamhetsområde kunden finns och att avvikelser särskilt ska motiveras. Oavsett om licenshavaren har missuppfattat företagets interna regelverk är det anmärkningsvärt att hen under sin korta anställningstid i företaget har åtagit sig att vara handläggare för flera kunder som inte tillhört kontorets verksamhetsområde och som i ett par fall konstaterats eller misstänkts vara involverade i kriminell verksamhet.

Licenshavaren har dock invänt att det inte fanns möjlighet att se sådan information i företagets system, vilket företaget inte har bemött. Det faktum att licenshavaren lagt upp en kund med c/o-adress till företaget och att licenshavaren fått och skickat pengar via Swish med en kund framstår vidare som direkt olämpligt. De senare strider också uttryckligen mot företagets regler om intressekonflikter, oavsett att det rör sig om mindre belopp.

Sammanfattningsvis kan konstateras att licenshavaren har brutit mot företagets regler om kreditgivning och intressekonflikter som bygger på lag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Föreningen Svensk Värdepappersmarknads vägledning till etiska riktlinjer i värdepappersinstitut. Licenshavaren har i flera avseenden agerat på ett sätt som tyder på bristande respekt för regelefterlevnad, och det finns därför skäl att ifrågasätta hens lämplighet som licenshavare. Disciplinnämnden beaktar dock att licenshavaren är ung och ny i branschen samt att licenshavaren har uppgett att hen nu är medveten om allvaret i situationen och att licenshavaren sedan det ovanstående inträffat har ett helt annat arbetssätt och anstränger sig till det yttersta för att det inte ska uppstå några brister i arbetet. Detta har företaget inte invänt mot och licenshavaren arbetar också kvar i företaget på samma position som tidigare. Disciplinnämnden finner därför, om än med stor tvekan, att påföljden kan stanna vid en varning.

På disciplinnämndens vägnar

Kristina Ståhl

I nämndens beslut har deltagit justitierådet Kristina Ståhl, justitierådet Petter Asp, f.d. bankjuristen Lennart Bandh, f.d. börschefen Carl Johan Högbom och direktören Kajsa Lindståhl.